

Factsheet luchtkwaliteit over het jaar 2012 (exclusief veehouderij)

Inleiding

Fijnstof is een vorm van luchtverontreiniging die een negatief effect kan hebben op de gezondheid van de mens. Kortstondige blootstelling aan hoge concentraties kan de gezondheid schaden, terwijl langdurige blootstelling aan lage concentraties kan leiden tot chronische bronchitis en infecties, aderverkalking en vervroegde sterfte.

Daarnaast kunnen endotoxinen en pathogenen zich aan fijnstof hechten. In Noord-Brabant zijn de veehouderijbedrijven en verkeer en vervoer de grootste emissiebronnen van fijnstof en stikstofdioxide.

Bij de veehouderij zijn de fijnstofdeeltjes tot 10 micrometer (PM10) het belangrijkste, bij verkeer de kleinere fractie (PM2,5 en kleiner).

Provinciale doelstelling is om de luchtkwaliteit en daarmee de volksgezondheid te verbeteren.

In deze factsheet ligt de nadruk op het beschrijven van de ontwikkelingen van de fijnstofconcentratie met betrekking tot verkeer en vervoer. Voor het opstellen van deze factsheet gebruik gemaakt van de Jaarrapportage luchtkwaliteit 2012 RIVM en de monitoringsrapportage NSL 2013.

In de Rapportage Veehouderij 2012 wordt ingegaan op de effecten vanuit de veehouderijstallen.

Wettelijk kader

De luchtkwaliteitsnormen voor fijnstof en stikstofdioxide zijn vastgelegd in de Europese Kaderrichtlijn Luchtkwaliteit. In 2005 moest aan deze normen worden voldaan. Omdat Nederland niet aan de normen kon voldoen, is het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) opgesteld. Het NSL is in april 2009 goedgekeurd door de Europese Commissie. Met deze goedkeuring heeft Nederland voor het voldoen aan de normen voor fijnstof uitstel gekregen (derogatie) tot medio 2011 en voor stikstofdioxide tot 1 januari 2015. In 2013 is er een kabinetsstandpunt (ontwerpbesluit) vastgesteld tot verlengen van het NSL tot 1 januari 2017. Doel is dat de gezamenlijke aanpak van de resterende knelpunten wordt voortgezet.

De wettelijke grenswaarden zijn vastgelegd in de Wet milieubeheer (Wm). Daarnaast is de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) van belang.

De geldende grenswaarden voor de maximale hoeveelheid fijnstof en stikstofdioxide in de lucht zijn:

- Fijnstof (PM10):
 - jaargemiddeld 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
 - maximaal 35 overschrijdingsdagen van 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
- Fijnstof (PM2,5):
 - jaargemiddeld 25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (vanaf 2015)
 - indicatieve waarde jaargemiddeld van 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (vanaf 2020)
 - blootstellingsindex (AEI) 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (vanaf 2015) op stedelijke achtergrondconcentraties. Deze index wordt vastgesteld op het driejarig voortschrijdend jaargemiddelde.
- Stikstofdioxide (NO2): jaargemiddeld 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (vanaf 2015)

Fijnstof (PM10)

Voor Noord-Brabant geldt dat in 2012 geen overschrijdingen van de normen voor fijnstof (PM10) nabij wegen (exclusief veehouderijen) worden berekend. Ook de geprognostiseerde berekeningen voor 2015 geven geen overschrijdingen aan.

PM₁₀ > 35 dagen in 2012
Aantal km rijkrichting waarbij het aantal overschrijdingsdagen PM₁₀ > 35 dagen per gemeente inclusief zeeovertrek

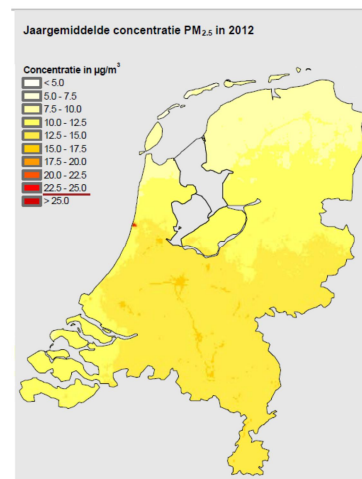
Fijnstof (PM_{2,5})

De jaargemiddelde PM_{2,5}-concentratie in 2012 over Nederland bedraagt circa 15 µg/m³ en ligt hiermee onder de Europese grenswaarde van 25 µg/m³. In Noord-Brabant bedraagt dit ca. 13 µg/m³.

Deze grenswaarde geldt vanaf 2015 en vanaf 2010 geldt dit niveau als streefwaarde.

Om de menselijke gezondheid te beschermen zijn er ook Europese grens- en streefwaarden voor de gemiddelde blootstellingsindex (AEI). Deze index wordt vastgesteld op de driejarig voortschrijdende jaargemiddelde PM_{2,5}-concentratie op stedelijke achtergrondlocaties en mag maximaal 20 µg/m³ bedragen in 2015.

De gemiddelde blootstellingsindex (AEI) op basis van meetgegevens over de periode 2009-2011 bedraagt in Nederland 17 µg/m³ en zit hiermee onder de grenswaarde.

Stikstofdioxide (NO₂)

Voor NO₂ gaat het met name om uitstoot vanwege verkeer en vervoer. Voor het oplossen van knelpunten is de betreffende wegbeheerder verantwoordelijk. Van de 187,9 kilometer rijrichting in Nederland waar in 2012 niet aan de normen voor stikstofdioxide voldaan wordt, is 14,1 kilometer rijrichting in Noord-Brabant gelegen. Dit is onderverdeeld in 4,3 kilometer rijrichting Rijkswegen, 0,1 km provinciale weg en 9,7 kilometer rijrichting gemeentelijke wegen. In 2015 dient wettelijk voldaan te worden aan de normen voor stikstofdioxide. De prognoseberekeringen laten voor Noord-Brabant zien dat in 2015 op alle rijks- en provinciale wegen aan de normen voor stikstofdioxide voldaan zal worden. Op 1,0 km rijrichting in de gemeente Eindhoven is een overschrijding berekend.

NO₂ concentratie > 40,5 µg/m³ in 2012
Aantal km rijrichting waarbij de jaargemiddelde concentratie NO₂ > 40,5 µg/m³ per gemeente

NO₂ concentratie > 40,5 µg/m³ in 2015
Aantal km rijrichting waarbij de jaargemiddelde concentratie NO₂ > 40,5 µg/m³ per gemeente (prognose)

Wat zijn de laatste ontwikkelingen?

In december 2013 is de monitoringsrapportage van het NSL gepubliceerd. De berekeningen laten zien dat de gemiddelde concentratie NO₂ en PM₁₀ waaraan de bevolking wordt blootgesteld, in de afgelopen drie jaar is gedaald. Het NSL draagt dus bij aan het beperken van gezondheidsschade als gevolg van luchtverontreiniging.

De staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu heeft gevraagd of de partners (rijk, provincies en gemeenten) kunnen instemmen met het voornemen om de looptijd van het NSL te verlengen tot 1 januari 2017. Dit omdat onzeker is of alle luchtkwaliteitsknelpunten daadwerkelijk aan het einde van de looptijd van het huidige NSL (1 augustus 2014) zijn opgelost. Gedeputeerde Staten heeft op 18 juni 2013 hiermee ingestemd.

Trend

In onderstaande tabel is een overzicht weergegeven van de overschrijdingen sinds de invoering van de monitoringsrapportage NSL. Het betreft de jaren 2009 tot en met 2012.

Fijnstof PM10								
Jaar	Overschrijding aantal KM rijrichting				Prognose overschrijding aantal KM rijrichting in 2015			
	Landelijk	Rijksweg	Prov.weg	Gem. weg	Landelijk	Rijksweg	Prov.weg	Gem.weg
2009	11,2	2,2	9		Niet berekend			
2010	33,8	0	0	0,9	11,6	0	0	0,5
2011	21,8	0	0	0,3	16,1	0	0	0
2012	3,9	0	0	0	13,7*	0	0	0

*Met betrekking tot PM10 geldt dat voor 2015 een stijging wordt verwacht ten opzichte van de blootstelling voor het jaar 2012. Dit komt doordat in 2012 de fijnstofconcentraties lager waren dan volgens de langjarige trend werd verwacht vanwege gunstige meteorologische condities. Verder zijn de grootschalige achtergrondconcentraties voor fijnstof in 2015 in 2013 hoger ingeschat dan in 2012 ten gevolge van hogere buitenlandse emissies.

Fijnstof PM2,5			
Jaar	Jaargemiddelde concentratie in $\mu\text{g}/\text{m}^3$		AEI in $\mu\text{g}/\text{m}^3$
	Landelijk	Provincie N-Br	
2009	15	18	Niet berekend
2010	16	17	Niet berekend
2011	15	18	17
2012	15	13	17

Stikstofdioxide NO2								
Jaar	Overschrijding aantal KM rijrichting				Prognose overschrijding aantal KM rijrichting in 2015			
	Landelijk	Rijksweg	Prov.weg	Gem. weg	Landelijk	Rijksweg	Prov.weg	Gem.weg
2009	1077,5	95,8	30,5		63,3	2,9	0	0
2010	584,5	25,9	3,1	31,6	13,7	0	2,7	0
2011	356,8	11,0	0	6,9	11,2	0	0	0
2012	187,9	4,3	0,1	9,7	12,6	0	0	1,0

Hoe gaan we onze doelstelling realiseren?

Voor wat betreft NO2 zal het beleid zoals neergelegd in het NSL, verder ten uitvoer worden gebracht.